

Notat

Til Familie- og Socialudvalget & Beskæftigelsesudvalget
Kopi til Indtast Kopi til
Fra Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen
Sagsnr./Dok.nr. 2014-32990/2014-342906

Planlægningsteam

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen
Sønderbro 12
9000 Aalborg

Init.: MHJ

27-11-2014

Mål for omsætning af forebyggelsespakkeres anbefalinger vedr. Tobak, Fysisk Aktivitet, Alkohol, Mad & Måltider og Mental Sundhed i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen

Nedenstående oversigt viser, de anbefalinger i Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker, der vedrører Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens indsatser indenfor: Tobak og Fysisk aktivitet, Alkohol, Mad & Måltider og Mental Sundhed. Der fremgår kun anbefalingerne på **grundniveau**, da det er disse, vi er forpligtiget til at implementere jf. Sundhedspolitik 2015-18.

Tobak			
Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grundniveau	Mål for anbefaling
<i>Kommunal tobakspolitik</i>	Kommunen vedtager en kommunal tobakspolitik med egne forpligtende mål. Tobakspolitikken bør tage udgangspunkt i den lokale sundhedsprofil og anbefalingerne i "Ti skridt til god tobaksforebyggelse - den gode kommunale model" (rev. udgave 2012).	G	Aalborg Kommunes Sundhedspolitik 2015-2018 indeholder konkret mål for rygning. Målet er, at andelen, der ikke ryger dagligt skal stige fra 85 % til 88 %.

Tobak

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Røgfri miljøer indendørs</i>	Der etableres totalt røgfri miljøer indendørs i lokaliteter, hvor kommunen har instruktionsbeføjelser, eller hvor kommunen kan stille krav til samarbejdspartnere. Det omfatter egne kommunale bygninger, sportshaller og fritidslokaler, samt leverandører af kommunale ydelser; fx beskæftigelsesindsatser, dagplejen og familieplejen.	G	Der kortlægges omfanget af rygning i dagplejehjem udenfor åbningstiden og gennemføres en målrettet indsats med tilbud af rygestopkurser til de berørte dagplejere og øvrige rygere i de berørte hjem. Ved nyansættelser sikres det, at hjemmet er røgfrit.
Røgfri matrikler for børn og unge	Der sikres særligt fokus på at etablere totalt røgfri miljøer, dvs. røgfri matrikler, de steder hvor børn og unge opholder sig. Det tages udgangspunkt i loven om røgfri miljøer, men det skal understreges, at loven angiver et minimumsniveau, og at man har mulighed for at indføre mere vidtgående regler.	G	Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen følger Lov om røgfrie miljøer og har etableret røgfrie matrikler, hvor børn og unge færdes. Forvaltningen har dog enkelte dispensationer (i 2014) fra Lov om røgfrie miljøer.
<i>Nationale rygestoptilbud</i>	Kommunen henviser ved alle relevante lejligheder til de nationale rygestoptilbud; STOPlinien Tlf. 80 31 31 31, www.ddsp.dk , www.stoplinien.dk , www.xhale.dk	G	Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen henviser de relevante borgere til de nationale rygestoptilbud eller Sundhedscenterets rygestoptilbud. Det afklares og videreformidles herunder, hvem der kan henvises til Sundhedscenterets rygestoptilbud.
Rekruttering og målgruppetilpassede tilbud	Kommunen iværksætter opsøgende indsatser til grupper af borgere, som er særligt sårbare overfor rygningens helbredsskadelige virkning (kronisk syge, gravide) eller som har høj rygeprævalens (fx kortuddannede, visse etniske grupper, borgere på overførselsindkomster samt psykisk syge). Dette kan ske blandt andet i et samarbej-	G	Sundhedsplejen spørger systematisk ind til den gravide/barslende og evt. samboendes rygevaner. Der ydes en individuel indsats i forhold til at motivere til rygestop, nedsat forbrug eller som minimum udendørs rygning. Ungeafsnittet gennemfører en opsøgende indsats overfor unge i dag- og døgnbehandling med fokus på sammenhængen mellem tobak og rusmidler, rygestop

Tobak

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	de med socialforvaltningen, beskæftigelsesforvaltningen etc.		<p>og nedsættelse af forbrug. Samme indsats gøres overfor unge på ungdomsuddannelser.</p> <p>Træningshøjskolen vil begrænse rygningen på Træningshøjskolen og har derfor fokus på formidling af rygningens konsekvenser for den enkelte og understøtter en nedsættelse af forbrug.</p> <p>Jobcentret vil sætte fokus på at styrke samarbejdet med sundhedscentret, for eksempel ved etablering af rygestopkurser i tilknytning til jobcentrets indsatser for ledige og sygemeldte.</p> <p>Social- og ydelsesområdet vil have fokus på at orientere om rygestoptilbud til relevante borgere.</p>
<i>Understøtte nationale kampagner og information</i>	Kommunen understøtter de nationale kampagner på tobaksområdet ved at formidle relevant information til borgerne via de kommunale platforme (hjemmesider, sundhedscentre osv.).	G	Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen bakker op om de nationale kampagner ved, i samarbejde med Sundhedscenteret, at skabe synlighed om dem.
<i>Børn og unge informeres</i>	Der informeres i kommunale institutioner, hvor børn og unge færdes, om gevinster ved røgfri miljøer, røgfrihed og rygestoptilbud samt relevant lovgivning på området.	G	<p>Fritidscentrene informerer om risici ved cigaretter, E-cigaretter og vandpibe og gennemfører aktiviteter, der motiverer børn og unge til at undlade at ryge eller stoppe med at ryge.</p> <p>Skolesundhedsplejen gennemfører sundhedspædagogiske aktiviteter, der styrker børn og unge i at træffe sunde valg, herunder også i forhold til rygning. Forebyggelse af rygestart hos skoleelever indgår systematisk i sundhedssamtalen med alle elever i 7. klasse, og der henvises til rygestopkurser for de elever, som er påbegyndt rygning.</p>

Tobak			
Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grundniveau	Mål for anbefaling
<i>Information i fritidsmiljøer</i>	I alle fritidsmiljøer gives information om gevinster ved røgfri miljøer, røgfrihed og rygestoptilbud	G	Fritidscentrene informerer om risici ved cigaretter, E-cigaretter og vandpibe og gennemfører aktiviteter, der motiverer børn og unge til at undlade at ryge eller stoppe med at ryge.
<i>Information og henvisning hos den kommunale tandpleje</i>	Den kommunale tandpleje er opmærksom på rygere og giver på systematisk måde information om rygning, tilbyder kort rådgivning og i givet fald henviser til relevante rygestoptilbud.	G	Tandplejens personale giver information til aktuelle rygende patienter om rygningens virkninger og bivirkninger og henviser til relevante rygestopstilbud.
<i>Særlig indsats i forhold til gravide og barslende</i>	Der etableres en særlig informations- og rådgivningsindsats målrettet gravide og barslende med fokus på forebyggelse af skader hos fostre og spædbørn. Indsatsen kan foretages af sundhedsplejersken i samarbejde med praktiserende læge og jordemoder.	G	Sundhedsplejen spørger systematisk ind til den gravide/barslende og evt. samboendes rygevaner. Der ydes en individuel indsats i forhold til at motivere til rygestop, nedsat forbrug eller som minimum udendørs rygning.

Fysisk aktivitet			
Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grundniveau	Mål for anbefaling
<i>Kommunal politik</i>	Kommunen indarbejder fysisk aktivitet i sundhedspolitikken med det formål at: - Fysisk aktivitet integreres i kommunens øvrige politikker og på tværs af forvaltninger. - Opstille specifikke mål for borgernes fysiske aktivitet både i den overordnede politik for fysisk	G	Aalborg Kommunes Sundhedspolitik 2015-2018 indeholder konkrete mål om andel af borgere, der skal være fysisk aktive. Målet er, at andelen af borgere (+16), der er fysisk aktive i deres fritid skal stige fra 84-87 %. -----

Fysisk aktivitet

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	<p>aktivitet og i kommunens øvrige politikker og planer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde strategier for implementering af fysisk aktivitet i offentlige institutioner som dagtilbud, folkeskoler, skolefritidsordninger, fritidsklubber, ungdomsklubber, ungdomsuddannelser, døgninstitutioner, hjemmeplejen og plejehjem. - Fremme aktiv transport. Det kan fx ske ved at vedtage lokalplaner og gennemføre anlægsprojekter med målet om at skabe et sammenhængende cykelsti- og fodgængernetværk. Det kan også indebære en omprioritering af driftsmidler til snerydning, saltning og udbedring af huller i belægningen, der sikre bekvemme, trafiksikre transportløsninger for cyklister og fodgængere. 		<p>Et eksempel på at fysisk aktivitet er integreret i øvrige strategier er, at der i Udviklingsplanen: Dagtilbud for fremtiden 2014-16 er fysisk aktivitet integreret i indsatsområdet sundhed. Udviklingsafsnittet tilbyder processer, der understøtter målene i udviklingsplanen. Der arbejdes på institutionsniveau med omsætningsplaner målrettet den aktuelle børnegruppe.</p>
<p><i>Fysisk aktivitet på tværs af forvaltningsområder</i></p>	<p>Indsatsen til fremme af fysisk aktivitet koordineres på tværs af forvaltningsområderne, så fysisk aktivitet bliver en integreret del af indsatser på andre områder</p>	<p>G</p>	<p>Der vil blive arbejdet for at øge daginstitutionernes og forældrenes kendskab til fritidstilbud i daginstitutionens nærmiljø.</p> <p>Erfaringer fra projekt med By og Landskabsforvaltningen om "Børns leg og bevægelse i 16 institutioner i Aalborg – en kortlægning af nuværende og fremtidige bevægelsesaktiviteter" (2014-16) udbredes så vidt muligt til øvrige daginstitutioner. Projektet er et supplement til "<i>Kroppen på toppen med naturen som læringsmiljø og et aktivt friluftsliv</i>".</p> <p>Skolesundhedsplejen samarbejder med lærerne på skolerne med henblik på at fremme fysisk aktivitet.</p> <p>Jobcentret vil sammen med relevante aktører sætte fokus på, at fysisk aktivitet</p>

Fysisk aktivitet

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
			fortsat er en del af jobcentrets tilbud til borgerne, hvor det er relevant.
<i>Rammer for fysisk aktivitet</i>	Gode rammer for fysisk aktivitet i dagtilbud, skoler, skolefritidsordninger, fritidsklubber og ungdomsklubber tilbydes, herunder legepladser og øvrige udearealer, samt indendørsarealer der indbyder til leg og fysisk aktivitet for børn og unge.	G	I Børne- og Familieafdelingens planlægning af fysiske rammer inde og ude skal sundhed og fysisk aktivitet tænkes ind og prioriteres, herunder ved at inddrage tilgængelig ekspertise i kommunen.
<i>Informationsplatform på arbejdspladsen</i>	Kommunale arbejdspladser kan med fordel etablere en informationsplatform (fx hjemmeside eller opslagstavle), hvor medarbejderne kan få mere viden om, hvad de kan gøre for at blive mere fysisk aktive, fx ved aktiv transport til og fra arbejde.	G	Fælles kommunalt mål: Sundheds- og Kulturforvaltningen indgår firmaaftaler med forskellige udbydere af idrætsaktiviteter for medarbejderne. Medarbejdertilbud om fysisk aktiviteter offentliggøres via personaleintranettet (KLIK)
<i>Børns motorik</i>	Dagtilbud og skoler har øget fokus på at stimulere børns motorik. Det gælder både grov- og finmotorikken.	G	I alle dagtilbud vil der være fokus på fysisk aktivitet inde og ude, herunder vil én institution i hvert dagtilbud have fokus på naturen som "rum" for aktiviteter og bl.a. fysisk udfoldelse. Der vil ske udvikling af metoder til fysisk aktivitet i samarbejde med relevante fagpersoner. Gennem projektet "Kroppen på toppen – i naturen" er målet desuden, at endnu flere institutioner har fokus på naturen som "rum" for aktiviteter og bl.a. fysisk udfoldelse. Ved indskolingsundersøgelsen tilbyder sundhedsplejersken systematisk motorisk screening samt en individuel rådgivning/vejledning af barnet og forældre. Der henvises evt. til yderligere indsats/udredning.
<i>Arbejdspladser deltager i kampagner</i>	De kommunale arbejdspladser understøtter kampagner, der er rettet mod fremme af fysisk aktivitet på arbejdspladsen herunder transport til	G	Børne- og Familieafdelingen vil understøtte fællesskabet på arbejdspladsen omkring fysisk aktivitet ved at sikre, at information om kampagner (f.eks. Tæl

Fysisk aktivitet

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	og fra arbejde, fx Vi cykler til arbejde", "Tæl dine skridt" og "Arbejdspladsen motionerer".		skridt) og motionsløb (f.eks. DHL) deles, således at flest muligt får kendskab hertil og motiveres til frivilligt at deltage.
<i>Sundhedstjenesten og ind- og udskolingsundersøgelser</i>	Sundhedsplejersken/kommunallægen har ved ind- og udskolingsundersøgelser samt ved de regelmæssige undersøgelser gennem skoleforløbet fokus på børnenes fysiske aktivitetsniveau.	G	Ved indskolingsundersøgelsen tilbyder sundhedsplejersken systematisk en motorisk screening samt en individuel rådgivning/vejledning af barnet og forældre. Der tilbydes derudover sundhedsfremmende indsatser i form af sundhedspædagogiske aktiviteter, hvor bl.a. krop og bevægelse er et tema.
<i>Identifikation af børn med dårlig motorik og lavt aktivitetsniveau</i>	Sundhedsplejersker, kommunallæger, pædagoger i dagtilbud, skolelærer og eventuelt kommunens pædagogisk-psykologiske rådgivning samarbejder om at identificere børn med dårlig motorik samt børn og unge med lavt fysisk aktivitetsniveau. I samarbejde med forældre arbejder disse faggrupper på at forbedre børnenes motorik og fysiske aktivitetsniveau.	G	Tandpleje, sundhedspleje og personale i dagtilbud er opmærksomme på børn med dårlig søvn og trivsel, inaktivitet, (begyndende) overvægt og motoriske udfordringer og inddrager forældre og henviser til tværfaglige samarbejdspartnere efter behov for at forbedre børnenes motorik og aktivitetsniveau.

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Kommunal alkoholpolitik</i>	Kommunen indarbejder alkohol, med egne mål for indsatsen, som del af kommunal sundhedspolitik. Alkoholpolitikken anbefales at dække både forebyggelse, tidlig indsats, rådgivning og behandling, samt tage stilling til alkoholopgaven	G	Sundhedspolitikken 2015-18 indeholder et mål for alkohol: At den lille andel af borgere (+16), der har et risikoforbrug af alkohol fastholdes eller forbedres. Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen tager initiativ til at revidere den eksisterende Rusmiddelpolitik 2012-14, således at indholdet følger anbefalingen.

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	på tværs af forvaltninger. I tilknytning til alkoholpolitikken udarbejdes handleplaner for implementering af politikken mål.		
<i>Alkoholpolitik på kommunens arbejdspladser og institutioner</i>	Der vedtages alkoholpolitikker for kommunens arbejdspladser og institutioner med fokus på indtagelse af alkohol blandt medarbejdere og borgere, der benytter institutionen, og hvordan man reagerer ved formodning om et alkoholproblem. Det drejer sig om daginstitutioner, skoler, fritidshjem, arbejdspladser, plejehjem, klubber, sportshaller mv.	G	Der videreudvikles lokale alkoholpolitikker med det formål at forbyde eller begrænse indtaget af alkohol blandt medarbejdere og borgere, der benytter institutionerne i Børne- og Familieafdelingen i og udenfor åbningstiden. Håndbog på Tværs sikres opdateret, så den altid omfatter, hvordan personalet, der er i kontakt med børn og unge, skal håndtere formodning om alkoholproblemer i familien.
<i>Dialog mellem ungdomsuddannelsesinstitutioner</i>	Kommunen iværksætter en dialog mellem ungdomsuddannelsesinstitutionerne i kommunen for at sikre en ensartet alkoholpolitik	G	I relation til Aalborg Kommunes ungestrategi er der en tæt dialog med ungdomsuddannelserne i kommunen. Ungeafsnittet er i dialog med og deltager evt. i udviklingen af rusmiddelpolitikker på ungdomsuddannelserne i kommunen.
<i>Kort rådgivende samtale til borgere med et storforbrug eller skadeligt forbrug, pårørende og børn</i>	Kommunen tilbyder en kort rådgivende samtale af høj kvalitet til borgere med et overforbrug eller skadeligt forbrug samt til pårørende og børn. Tilbuddet tilpasses og placeres, så det svarer til målgruppens behov, fx i sundhedscentre eller som udgående tilbud til fx uddannelsesinstitutioner eller ældre.	G	Det sikres, at medarbejdere, der er udpeget til at kunne gennemføre en kort rådgivende samtale har opdateret viden om metoden til kort rådgivende samtale. For pårørende til de, der er i misbrugsbehandling, herunder større børn, tilbydes samtaler ved en børnesagkyndig konsulent. Konsulenten kan henvise til relevante tilbud til børn/unge med behov for yderligere støtte. Der tilbydes endvidere børnegrupper, som ikke er betinget af, at forældre deltager i misbrugsbehandling.

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<p><i>Differentierede alkoholbehandlingstilbud</i></p>	<p>Kommunen kvalificerer alkoholbehandlingen, så den imødekommer behandlingsbehovet hos borgere med alkoholproblemer på forskellige niveauer og med baggrund i den eksisterende dokumentation for kvalificeret alkoholbehandling. Der arbejdes med differentierede behandlingstilbud af høj kvalitet rettet mod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Borgere med alkoholafhængighed og borgere med skadeligt forbrug af svær grad. - Særligt tilrettelagte familieorienterede behandlingstilbud rettet mod familier, partnere, børn og andre pårørende. - Dobbeltfokuseret behandling til borgere med både en afhængigt eller skadeligt forbrug og med en personlighedsforstyrrelse eller anden psykisk belastning. Denne behandling tilbydes i samarbejde med det regionale sundhedsvæsen, herunder Psykiatrien. - Gravide i samarbejde med det regionale familieambulatorium. - Afrusning af socialt udsatte og sårbare i tæt relation til alkoholbehandling. 	<p>G</p>	<p>Behandling af alkoholafhængige/skadeligt forbrug: Alkoholbehandlingen i Aalborg Kommune tilbyder differentierede og individuelt tilrettelagte behandlingsforløb med udgangspunkt i, at målgruppen omfatter borgere med overforbrug, storforbrug og afhængighed. På baggrund af udredning af behandlingsbehovet tilrettelægges behandlingstilbuddet.</p> <p>Familieorienteret behandlingstilbud: Pårørende har mulighed for at rette henvendelse til Misbrugsafsnittet med henblik på kortere samtaleforløb. Misbrugsafsnittets Børne- og Familiesagkyndige er tilknyttet alkoholbehandlingen og sikrer, at familieperspektivet implementeres som en del af alkoholbehandlingen.</p> <p>Dobbeltfokuseret behandling: Ved dobbelt belastede borgere videreføres den etablerede samarbejdsaftale med Psykiatrien i Region Nordjylland jf. Sundhedsaftalen 2015-18. Samarbejdet styrkes yderligere i aftaleperioden ved implementering af koordinerede indsatsplaner for borgere med psykisk lidelse og samtidigt misbrug/afhængighed.</p> <p>Afrusning: Der er tilbud om afrusning på Svenstrupgård, hvor borgeren selv kan henvende sig, eller de kan henvises dertil fra f.eks. Misbrugsafsnittet, praktiserende læge eller sygehus. Enkelte borgere kan desuden blive afruset på sygehuset på baggrund af lægelig vurdering.</p> <p>Gravide: Sundhedsplejen har et formaliseret samarbejde med Familieambulatoriet og henviser alle relevante gravide/kommende forældre dertil. Også når faderen har et alkohol-/misbrugsproblem jf. Sundhedsaftalen 2015-18.</p>
<p><i>Samspil mellem alkoholbehandling, socialforvaltning og familiebehandling</i></p>	<p>Kommunen sikrer samspil mellem alkoholbehandling og den kommunale socialforvaltning med henblik på at sikre social støtte til familien som opfølgning på behandlingen. Herunder</p>	<p>G</p>	<p>Kommunen sikrer samarbejde mellem alkoholbehandling familiebehandlingsinstitutioner og familiegrupperne (Socialafdelingen) gennem den Børne- og familiesagkyndige, der er ansat i Misbrugsafsnittet. Den Børne- og familiesagkyndige</p>

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	sikres samspil og kompetencedeling mellem alkoholbehandlingen og familiebehandlingen, da begge institutioner arbejder med familier, der kan have alkoholproblemer og familieproblemer og er social udsatte og sårbare.		<p>ges kerneopgave er således at være bindeled mellem de respektive aktører på området, hvilket understøttes af følgende aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Nøglepersonskurser for medarbejdere med henblik på at sikre en opsporing af børn i misbrugsfamilier. b) Sparring til medarbejdere i enkeltsager. c) Sikre, at børnenes behov vurderes og der iværksættes handling på baggrund heraf. <p>Alle rådgivere i familiegrupperne skal samarbejde med den Børne- og familie-sagkyndige, hvor det er relevant. Dette understøttes også gennem Projekt Heat, som er et 3-årigt projekt, hvor fokus er på en mere helhedsorienteret og sammenhængende tværfaglig indsats målrettet udsatte familier, skal være medvirkende til at sikre samspil mellem f.eks. alkoholbehandling, socialforvaltning og familiebehandling.</p>
<i>Information om regler for alkoholbehandling og tilbud</i>	Kommunen sikrer, at information vedrørende regler for alkoholbehandling samt kommunens behandlingstilbud er synlig for borgere og samarbejdspartnere, fx på kommunens hjemmeside.	G	På kommunens hjemmeside er information om såvel åbne rådgivningstilbud som behandlingstilbud tilgængelige. Det fremgår endvidere, hvor det er muligt at være anonym, mulighed for netbaseret rådgivning og tilbud til pårørende.
<i>Frontpersonale informerer om kommunes tilbud</i>	Kommunens medarbejdere i sundhedsplejen, tandplejen, hjemmeplejen, daginstitutioner, skoler, social- og jobcentre mv. informerer om kommunens rådgivnings- og behandlingstilbud samt familieambulatoriets tilbud til gravide.	G	I forlængelse af bekymringssamtaler og korte opsporende samtaler informerer udvalgt frontpersonale om kommunens rådgivnings- og behandlingstilbud.
<i>Systematisk tidlig opsporing ved frontpersonale</i>	Frontpersonale, der møder borgere i socialforvaltning, jobcentre, sundhedsplejen, tandplejen, daginstitutioner, skoler, fritidshjem, hjemmeplejen mv. kan sikre tidlig opsporing af overforbrug	G	Det er målet, at flest mulige borgere med alkoholproblemer og deres familier får den fornødne hjælp. Flest mulige skal derfor spørges om deres alkoholvaner på "det rigtige" tidspunkt.

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	<p>og alkoholproblemer hos borgere og familier med alkoholproblemer ved hjælp af en kort opsporende samtale. For medarbejdere i socialforvaltning, jobcenter mv. er gruppen af socialt udsatte og sårbare borgere en særlig vigtig målgruppe.</p>		<p>I Børne- og Familieafdelingen tages der stilling til, hvem på hvert arbejdssted, der skal kunne tage en bekymringssamtale eller en kort opsporende samtale, så der som minimum er 1 nøgleperson pr. relevant arbejdssted. Disse medarbejdere tilbydes "nøglepersonuddannelse samt opfølgingskurser", således at kompetencerne holdes ved lige. Ligeledes skal det sikres, at personalet kan guide borgeren videre til rette tilbud.</p> <p>Rådgiverne i socialcentrene og familiegupperne skal have viden om den korte opsporende samtale samt benytte denne ift. at opspore alkoholmisbrug ved borgere hvor relevant.</p> <p>Udvalgte rådgivere i familiegupperne kommer fortsat på kursus vedr. kvalificering af frontpersonale med henblik på opsporing af alkoholmisbrug med et familieorienteret perspektiv (nøglepersonkursus). Disse medarbejdere formidler den konkrete viden videre til øvrigt relevant frontpersonale.</p> <p>Det er kendt, at en stor del af de borgere, som jobcentret har kontakt med har alkoholforbrug, som kan være med til at fastholde borgeren i såvel ledighed som sygdom. Alle relevante medarbejdere i jobcentret skal derfor deltage i et kursus, hvor de bliver uddannet i den korte opsporende samtale.</p>
<i>Handlevejledninger</i>	<p>Kommunens udarbejder handlevejledninger til frontpersonale med fokus på spørgeguides til kort opsporende samtale om alkoholvaner og henvisning til rådgivning og behandling. Handlevejledningen til den pædagogiske sektor omfatter hensigtsmæssigt retningslinjer for samarbejde og underretning til socialforvaltningen samt retningslinjer for, hvordan institutionen kan støt-</p>	G	<p>Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen sikrer, at alle relevante arbejdspladser har en handlevejledning for personalet, der skal gennemføre bekymringssamtaler eller korte opsporende samtaler.</p> <p>Det sikres desuden, at der er lokalt kendskab til retningslinjer for underretninger.</p> <p>Udviklingsafsnittet for børn og unge understøtter desuden personalet i, hvordan</p>

Alkohol

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	te børn, der belastes af forældres alkoholvaner.		institutionen (0-5 år) kan støtte børn i alkoholbelastede familier.
<i>Samarbejde om gravide og børnefamilier</i>	Kommunen har i samarbejde med det regionale sundhedsvæsen fokus på alkoholproblemer blandt gravide og børnefamilier. Alle gravide bør spørges om alkoholvaner og henvises ved behov til det regionale familieambulatorium.	G	Alle gravide med særlige behov tilbydes graviditetsbesøg, hvor der spørges til alkoholvaner. Sundhedsplejen har et formaliseret samarbejde med Familieambulatoriet og henviser relevante gravide/kommende forældre dertil. (Det kan også være faderen)

Mad og Måltider

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Fokus på mad- og måltider i kommunens sundhedspolitik</i>	Kommunen udarbejder, vedtager og følger løbende op på en mad- og måltidspolitik som en del af kommunens sundhedspolitik. En politik for mad og måltider anbefales bl.a. at omfatte: <ul style="list-style-type: none"> - Overordnede mål - Samarbejde og ansvarsfordeling. - Prioriterede indsatsområder (målgrupper og arenaer, herunder borgere med særlige behov). - Adgang for borgerne til at vælge sund mad og sunde spisemiljøer. - Implementering af mad- og måltidspolitikken i kommunale institutioner og arbejdspladser. 	G	Børne- og Familieafdelingen udarbejder en fælles mad og måltidspolitik (rammepolitik), som udmøntes i praksisnære handleplaner for de enkelte områder af afdelingen. I handleplanerne fokuseres på delelementerne i anbefalingen ud fra de særlige forhold, der gælder deres målgrupper.

Mad og Måltider

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	<ul style="list-style-type: none"> - Mål for den ernæringsmæssige sammensætning af maden i de kommunale madudbud. - Borgerinddragelse i lokale mad- og måltidsinitiativer. - Adgang til information og viden om sund mad og sunde måltider for borgerne. 		
<i>Handleplan for mad- og måltider i daginstitutioner, dagpleje og SFO/klubber</i>	Med udgangspunkt i kommunens mad og måltidspolitik udarbejdes lokale handleplaner, som kan have følgende fokusområder: <ul style="list-style-type: none"> - Sund morgenmad, frokost og mellemmåltider, med udgangspunkt i Fødevarestyrelsens anbefalinger. - Inddragelse af børn og forældre i at skabe et godt spisemiljø og i konkrete aktiviteter som fx fælles madlavning og fællesspisning. - Fremme af børns viden om og glæde ved madlavning, smag og sunde måltider. - Inddragelse af forældre/forældrebestyrelser i institutionens mad- og måltidspolitik. - Adgang til frisk koldt drikkevand hele dagen. 	G	I de lokale handleplaner, der udarbejdes på baggrund af den fælles mad- og måltidspolitik i Børne- og Familieafdelingen inddrages elementerne i denne anbefaling i forhold til de relevante områder.
<i>Handleplan for mad og måltider i kommunale institutioner, botilbud og væresteder for borgere med særlige behov</i>	Med udgangspunkt i kommunens mad- og måltidspolitik udarbejdes lokale handleplaner, som kan have følgende fokusområder: <ul style="list-style-type: none"> - Sund morgenmad, frokost, mellemmåltider og aftensmad, der følger ernæringsanbefalingerne. 	G	I de lokale handleplaner, der udarbejdes på baggrund af den fælles mad- og måltidspolitik i Børne- og Familieafdelingen inddrages elementerne i denne anbefaling i forhold til de relevante områder.

Mad og Måltider

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	<ul style="list-style-type: none"> - Inddragelse af brugerne på bo- og væresteder i at skabe et godt spisemiljø og i madlavning og fællesspisning. - Inddragelse af pårørende i implementeringen af mad- og måltidspolitikken. - Tilgængelighed af koldt vand. - Sundhedspædagogisk arbejde om sundhed, mad og måltider, således at brugernes viden og handlekompetence i forhold til smag og glæde ved måltidet fremmes. - Mulighed for frugtordning. 		
<i>Handleplan for mad og måltider i kommunens kantiner</i>	<p>Med udgangspunkt i kommunens mad- og måltidspolitik udarbejdes lokale handleplaner, som kan have følgende fokusområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilgængelighed af sund mad i kantinen, der sikrer, at det sunde valg bliver det lette valg. - Tilgængelighed af koldt vand - Indretning af kantinens miljø, som kan indbyde til spisning i hyggelige og rolige omgivelser, som indbyder til socialt samvær. - Evt. frugtordning. 	G	<p>Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen igangsætter en proces, hvor alle kantiner i forvaltningen inddrages i at lave fælles grundlag for at udmønte de nævnte fokusområder i anbefalingen.</p>
<i>Rådgivning til nye familier</i>	<p>Sundhedsplejens rådgiver i henhold til Sundhedsstyrelsens vejledning om amning og spæd- og småbørnskost.</p>	G	<p>Alle nye familier, der modtager sundhedsplejens tilbud, gives en individuelt tilpasset rådgivning i henhold til Sundhedsstyrelsens vejledninger om såvel amning som spæd- og småbørnskost. Ligeledes skal forældre kurser til alle kommende førstegangsførelser medvirke til reflekteret viden om et sundt børneliv – herunder amning, ernæring, sund mad og sunde måltider.</p>

Mad og Måltider

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Sundhedspædagogiske samtaler med elever i skolen</i>	Den kommunale sundhedstjeneste drøfter barnets/den unges madvaner ved ind- og udskolingsundersøgelser og ved de øvrige regelmæssige undersøgelser gennem skoleforløbet. Ved behov henvises til yderligere undersøgelser og evt. behandling i kommune eller sundhedsvæsen.	G	Ved indskolingsundersøgelsen spørges systematisk ind til kostvaner og der gives en individuel rådgivning/vejledning af barnet og forældre. Ved de øvrige regelmæssige undersøgelser gennem skoleforløbet følges barnets vækst – herunder drøftes madvaner, når det er relevant. Derudover tilbydes sundhedsfremmende indsatser i form af sundhedspædagogiske aktiviteter, hvor bl.a. mad og måltider er et tema. Relevante børn og deres forældre henvises videre til fx egen læge, Vanebryderne (Sundheds- og Kulturforvaltningen) eller evt. Julemærkehjem.
<i>Undervisning om mad og måltider i skolen</i>	Sundhedsundervisning gennemføres om livsstil, sund mad, smag, maddannelse, måltider, fysisk aktivitet og socialt samvær. Elevernes viden og handlekompetencer fremmes dels gennem grundfaget hjemkundskab, dels gennem forskellige fag som fx natur og teknik, biologi, matematik, dansk, idræt og skolens øvrige sundhedsundervisning. Eleverne kan endvidere inddrages som beslutningstagere i udviklingen af skolens mad- og måltidsvaner.	G	Tandplejen deltager i sundhedsundervisning på skolerne i 4. og 8. klasserne en gang årligt. Efter skolereformen kan der også blive tale om at deltage med sundhedsoplysning i den understøttende undervisning. Der gives kostvejledning ved tandeftersyn efter behov. Skolesundhedsplejen tilbyder sundhedsfremmende indsatser i form af sundhedspædagogiske aktiviteter, hvor bl.a. mad og måltider er et tema.
<i>Information til borgerne om sund mad og måltider</i>	Kommunen kan med fordel sikre let adgang til viden om sund mad og måltider. På kommunens hjemmeside informeres om sund mad og sunde måltider, sammenhæng mellem helbred, trivsel og ernæring, og der henvises til Fødevarerstyrelsens hjemmeside www.altomkost.dk . Relevant materiale gøres tilgængeligt i kommunens sundhedsforvaltning, daginstitutioner, jobcentre, idrætshaller og på biblioteker mv. Kommunen kan uddele hæftet "Mad til spædbørn og	G	På kommunens hjemmeside henvises til Sundhedsstyrelsens anbefalinger vedr. vitamintilskud og sund mad for spæd- og småbørn. I daginstitutioner gøres gode råd om børns mad- og drikkevaner fra kommunens ernæringsrådgiver tilgængelige for forældrene. Når der er udarbejdet en handleplan for daginstitutionerne på baggrund af den fælles mad- og måltidspolitik, gøres den tilgængelig for forældrene, herunder med henvisning til www.altomkost.dk .

Mad og Måltider

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grundniveau	Mål for anbefaling
	småbørn" med dvd på flere sprog til alle nye familier.		Overvægt er et problem for en stor gruppe af de borgere, som jobcentret varetager indsatsen overfor, og overvægten er i flere tilfælde med til at fastholde borgere i ledighed og sygdom. Jobcentret vil sætte fokus på, at muligheden for kostvejledning bliver en del af jobcentrets tilbud til borgerne, hvor det er relevant.

Mental sundhed

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grundniveau	Mål for anbefaling
<i>Kommunal politik for mental sundhed som en del af sundhedspolitikken</i>	Kommunen udarbejder en tværgående politik for mental sundhed som en integreret del af sundhedspolitikken. Politikken kan indeholde vedtagne mål og planer for en indsats til fremme af mental sundhed for børn og unge, voksne/ældre samt sårbare og udsatte borgere. Politikken er flerstrengt og kan omfatte indsatserne i forebyggelsespakken grundniveau.	G	Kommunens Sundhedspolitik 2015-18 indeholder mål for mental sundhed. Målet er, at andelen af borgere (+16), der vurderes at have et godt mentalt helbred skal stige fra 88 % til 90 %. Dette understøttes ved implementering af forebyggelsespakken Mental Sundhed på grundniveau.
<i>Sammenhængende børnepolitik</i>	På børne- og ungeområdet samordnes den kommunale politik for mental sundhed med den sammenhængende børnepolitik, som kommunen skal udarbejde i henhold til servicelovens § 19 stk. 2.	G	Børne- og ungepolitikken for Aalborg Kommune 2015-18 forventes at have fokus på fremme af mental sundhed. Udmøntningen vil ske gennem f.eks. arbejdet med Udviklingsplanen: Dagtilbud for fremtiden (0-5 år), Udviklingsstrategien for børn, unge og familier med særlige behov og Unge-strategien, der alle har fokus på børn og unges trivsel og mentale sundhed.

Mental sundhed

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Tværgående kommunal indsats</i>	Fremme af mental sundhed foregår som en tværgående indsats i kommunen med en fast forankring og tydelig ansvarsplacering.	G	Mental Sundhed integreres i alle tværgående strategier, udviklingsplaner og lignende, således at der anlægges en helhedsbetragtning på målgruppen og således at alle der har andel i indsatserne inddrages. At relevante medarbejdere har viden om, hvad mental sundhed indebærer og på den baggrund kan inddrage det i arbejdet med borgerne.
<i>Hjemmebesøg af sundhedsplejerske</i>	Kommunen tilbyder minimum fem forebyggende hjemmebesøg af sundhedsplejerske i barnets første leveår til alle familier med henblik på at støtte den tidlige tilknytning mellem barn og forældre og understøtte barnets generelle trivsel og udvikling (jf. Vejledning om forebyggende sundhedsydelser til børn og unge).	G	I barnets første leveår tilbydes alle familier 4-5 forebyggende hjemmebesøg af sundhedsplejerske med henblik på at støtte den tidlige tilknytning mellem barn og forældre samt understøtte barnets generelle trivsel og udvikling. Hvor der vurderes at være behov herfor tilbydes flere hjemmebesøg.
<i>Børns trivsel i dagtilbud</i>	I dagtilbud kan der arbejdes målrettet med at fremme kognitiv, emotionel og social udvikling. Det drejer sig om at skabe fællesskaber, hvor alle børn har et tilhørsforhold, adgang til fortrolige voksne, udviklingsmuligheder, og hvor der ikke foregår mobning. Det kan også involvere særlig støtte til familier med sociale og mentale problemer.	G	Ud fra udviklingsplanen for 0-5 års området arbejdes der med fremme af kognitiv, emotionel og social udvikling. I relation hertil sættes også fokus på betydningen af børnenes adgang til robuste voksne, social kapital og lavt sygefravær blandt personale. Ligeledes følges kontinuerligt op på arbejdet med læreplaner i dagplejen og sikres opdateret pædagogisk vejledning i forhold hertil. Der arbejdes ligeledes med handleplaner til at understøtte unges trivsel og sociale kompetencer.
<i>Børns trivsel i skolen</i>	I skolen kan indsatser til fremme af kognitiv, emotionel og social udvikling, opbygning af sociale fællesskaber og forebyggelse af mobning fremme børns trivsel. Der kan f.eks. sættes systematisk ind i forhold til indlæringsproblemer og adfærdsvanskeligheder, således at alle børn får	G	Ved indskolingsundersøgelsen og de øvrige regelmæssige sundhedssamtaler gennem skoleforløbet har skolesundhedsplejen opmærksomhed på barnets mentale trivsel. Med afsæt i det brede sundhedsbegreb tilbydes endvidere sundhedsfremmende indsatser i form af sundhedspædagogiske aktiviteter, hvor der bl.a. er fokus på børnenes fællesskaber og sociale relationer.

Mental sundhed

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
	oplevelsen af at mestre skolearbejdet.		Fritidscentre bidrager med trivselsindsats på skolerne i et samarbejde med lærerne, og dermed til en helhedsorienteret indsats.
<i>Aktivering af unge ledige</i>	Unge ledige aktiveres med udgangspunkt i individuelle forløb med henblik på at opbygge kompetencer og indgå i et uddannelsesforløb. Ungdommens Uddannelsesvejledning, jobcentre og ungdomsuddannelser kan tilsammen understøtte en sammenhængende indsats.	G	Der vil fortsat være fokus på en sammenhængende indsats overfor unge ledige. Dette understøttes af, at indsatsen for uddannelseshjælpsmodtagere i Aalborg Kommune er samlet i Uddannelseshuset, hvor både jobcentret, socialafdelingen og UU er samlet. Et eksempel på et tilbud er Rute 42, som tilbyder et individuelt forløb målrettet sårbare unge, hvor formålet er at bringe de unge i beskæftigelse eller uddannelse.
<i>Reduktion af stress og fremme af trivsel på kommunale arbejdspladser</i>	Der udarbejdes lokale politikker for reduktion og håndtering af stress samt fremme af trivsel på kommunale arbejdspladser.	G	Aalborg Kommunes fælles personalepolitik om sundhed omhandler bl.a. trivsel og arbejdsglæde samt stress. Udover at det psykiske arbejdsmiljø udgør en væsentlig del af det daglige arbejdsmiljøarbejde, arbejder Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen aktivt med Social Kapital, herunder tillid, retfærdighed og samarbejde. Arbejdet har til formål at understøtte og fremme trivslen på forvaltningens arbejdspladser og dermed sammenhængen mellem et godt psykisk arbejdsmiljø og kvalitet af kerneopgaverne i forhold til borgeren.
<i>Tilbagevenden til arbejde efter sygefravær</i>	Der udarbejdes politikker og procedurer på kommunale arbejdspladser for at sikre en skånsom tilbagevenden til arbejdet efter perioder med længerevarende sygefravær, hvor der fx kan indgå mulighed for fleksible arbejdskrav og adgang til forskellige typer af job med varige fleksible arbejdskrav, fx fleksjob.	G	Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen har sin egen sygefraværspolitik, og opstiller årligt målsætninger for nedbringelse af sygefravær. Gennem en række "redskaber", herunder bl.a. tidlig opfølgning og mulighed for delvis sygemelding/delvis raskmelding bestræber forvaltningen sig på at fastholde medarbejdere under og efter sygdom.

Mental sundhed

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Implementering af pakker for selvmordsforebyggelse</i>	Kommunen kan med fordel gøre brug af socialministeriets pakker for selvmordsforebyggelse blandt hhv. børn og unge og blandt ældre. Pakkerne anviser, hvordan kommunen kan sikre beredskab, organisering og samarbejde om indsatsen, samt opkvalificering af relevante personalegrupper.	G	Børne- og Familieafdelingen tager initiativ til at forbedre beredskab gennem synliggørelse af organisering og nuværende indsats. Herunder inddrages pakke for selvmordsforebyggelse blandt børn og unge til inspiration. Ungerådgivningen og Headspace er vigtige aktører i denne sammenhæng.
<i>Støtte til udsatte borgere</i>	Kommunen etablerer indsatser til støtte af udsatte borgere, som har psykiske lidelser og livsstilssygdomme. For socialt udsatte, der ikke er brugere af sociale tilbud, kan det være en fordel med en tværfaglig, opsøgende indsats, som fungerer på de udsattes præmisser (fx teams med gadesygeplejersker/socialsygeplejersker samt ordninger med støtte- og kontaktpersoner).	G	Aalborg Kommune vil fortsat understøtte tilbud til socialt udsatte i form af opsøgende teams, herunder gadesygeplejerske og botilbud.
<i>Formidling af information om rådgivningstjenester</i>	Kommunen informerer unge på skoler og ungdomsuddannelser om, hvordan de kan få hurtig hjælp, fx via opsætning af plakater og uddeling af pjecer med oplysning om hotline-telefonitjenester.	G	Sundhedsplejen opsætter relevante plakater og har ligeledes relevant materiale om hurtig hjælp (fx hotline-telefonitjenester) tilgængeligt på skoler og i konsultationer Synligt og tilgængeligt materiale opsættes på fritidscentrene.
<i>Deltagelse i nationale informationsindsatser</i>	Kommunen understøtter den nationale og regionale indsats til afstigmatisering af psykiske lidelser	G	Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen understøtter nationale informationsindsatser ved at gøre materialet tilgængeligt f.eks. ved ophængning af plakater eller ved at lægge pjecer frem til borgerne.

Mental sundhed

Anbefaling	Uddybning af anbefaling	Grund-niveau	Mål for anbefaling
<i>Screening for fødsels-depressioner</i>	Som et led i sundhedsplejens hjemmebesøg screenes for risikomarkører for fødselsdepression af begge forældre, når barnet er 6-8 uger. Forældre i risiko tilbydes særlig støtte, samtalegrupper, udredning og evt. behandling.	G	I 2015 indføres en systematisk screening for efterfødselsreaktioner hos mødre og evt. fædre ved 2 måneders besøget. Ved behov tilbydes supplerende hjemmebesøg med støttende samtaler og evt. henvisning til fx egen læge med henblik på udredning og evt. behandling samt evt. henvisning Tværfagligt Team, der kan tilbyde gruppeforløb, når det vurderes relevant.
<i>Tidlig indsats til børn med sociale og mentale problemer</i>	Kommunen kan med fordel understøtte en sammenhængende indsats via SSD-samarbejdet (det tidlige tværfaglige samarbejde mellem socialforvaltning, skole, sundhedspleje og dagtilbud) for at støtte børn og unge med tidlige tegn på sociale og mentale problemer, fx problematisk adfærd som fravær og rusmiddelbrug samt unge medselvmordsrisiko.	G	<p>Der sikres, at medarbejderne i de relevante faggrupper, der er nævnt i relation til SSD-samarbejdet (SEL § 49a), er bekendt med muligheden for at dele oplysninger med andre fagpersoner uden forældrenes samtykke.</p> <p>Socialafdelingen og Børne- og Familieafdelingen har via de tværfaglige teams, Børnepsykologisk team, professionelle netværksmøder og trivselsforum fokus på at støtte børn og unge med tidlige tegn på sociale og mentale problemer.</p> <p>Der tilbydes konsultation fra familiegrupperne til tværfagligt team ift. at fremme en tidlig indsats omkring børn og familier med behov for særlig støtte.</p> <p>I familiegrupperne benyttes børnegrupper ift. systematisk at opspore alkoholmisbrug ved udsatte familier.</p>